

Cuprins

Abrevieri.....	5
I. PUTEREA JUDECĂTOREASCĂ ȘI MINISTERUL PUBLIC.....	7
1. Judecătorii în Statele membre ale Consiliului Europei.....	10
1.1. Definiție.....	10
1.2. Tipul și numărul de judecători.....	11
1.3. Judecători profesionali.....	11
1.4. Sisteme juridice.....	13
1.4.1. Judecătorii profesionali.....	13
1.4.2. Judecătorii profesionali ocazionali în instanța.....	13
1.4.3. Judecătorii neprofesionali (<i>lay judges</i>).....	14
1.4.4. Juriile și participarea cetățenilor.....	15
2. Statutul și cariera judecătorilor și procurorilor.....	16
2.1. Recrutarea și numirea judecătorilor.....	17
2.2. Recrutarea și numirea procurorilor.....	18
3. Formarea profesională a judecătorilor și procurorilor.....	19
3.1. Formarea inițială.....	19
3.2. Formarea continuă.....	19
4. Salariile judecătorilor și procurorilor.....	20
4.1. Salariile judecătorilor.....	20
4.2. Primele și alte avantaje ale judecătorilor și procurorilor.....	25
4.3. Salarizarea judecătorilor/procurorilor din România începând de la 1.12.2009 - Privire comparativă în raport cu situația din Raportul CEPEJ - 2008.....	26

4.3.1. Sediul materiei. Observații generale	26
4.3.2. Salarizarea judecătorilor/procurorilor	28
a). Salariile și locul judecătorilor în grila legii.....	28
b). Sporurile și premiile	29
5. Corupția judiciară	30
5.1. Expunerea de motive.....	30
5.2. Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.....	31
5.3. Noțiunea, definiția și sediul materiei	33
5.4. Corupția vizibilă - vârful aisbergului	34
5.5. Principalele instrumente juridice internaționale pertinente	35
5.6. Măsurile necesare în lupta eficace contra corupției judiciare	36
6. Cariera judecătorilor și procurorilor	38
6.1. Mandatul	38
6.2. Avansarea	38
6.3. Cumulul de funcții	39
6.4. Evaluarea și responsabilitatea judecătorilor	39
7. Reformele judiciare în Statele membre ale Consiliului Europei.....	41
7.1.Reformele generale	41
7.2. Sinteza reformelor judiciare.....	44
7.2.1. Reformele judiciare (drept civil, penal, administrativ) din unele state	44
7.2.2. Reformele legislației privind organizarea și funcționarea tribunalelor, judecătorilor și a Consiliul justiției (CSM) în anumite State membre.....	46
7.2.3. Școlile judiciare și formarea magistraților	47
7.2.4. Planuri (globale) de reformă.....	47
7.2.5. Medierea litigiilor	48

7.2.6. Executarea hotărârilor judecătorești și a celorlalte acte judiciare	49
7.2.7. Gestionarea și metodele de lucru la tribunale	49
7.2.8. Modificări structurale ale tribunalelor și parchetelor	50
7.2.9. Arieratele judiciare – stocul cauzelor nesoluționate - și eficacitatea justiției	51
7.2.10. Tehnologia informației	51
7.2.11. Finanțarea tribunalelor și investițiile în infrastructura justiției	52
7.2.12. Judecătorii. Statutul, carieră și salarizarea judecătorilor	53
7.2.13. Ministerul public	54
7.2.14. Notarii.....	54
7.2.15. Avocații.....	54
7.2.16. Cheltuieli judiciare (de justiție).....	54
7.2.17. Ajutorul judiciar	55
8. Mai multă eficacitate și calitate în sistemele judiciare europene.....	55
8.1. Accesul la justiție.....	55
8.2. Eficacitatea și calitatea funcționării tribunalelor și a sistemului judiciar, în ansamblul său.....	59
8.3. Eficacitatea și efectivitatea procedurilor judiciare în materie civilă și penală.....	61
8.4. Politicile privind calitatea justiției în serviciul utilizatorilor	63
8.5. Protecția independenței sistemului judiciar și statutul judecătorilor și procurorilor	64
9. Finanțarea tribunalelor și ajutorul judiciar	65
9.1. Gruparea statelor pe niveluri progresive de PIB și salariu mediu brut anual	65

9.2. Cheltuielile publice și finanțarea tribunalelor (în euro).....	66
9.3. Repartizarea bugetului tribunalelor pe posturi bugetare consacrate jurisdicțiilor în 2006 (euro)	67
9.4. Procesul bugetar de finanțare a tribunalelor	68
9.5. Tendințe și concluzii.....	69

II. AVOCATURA – PROFESIE LIBERALĂ ÎN SPAȚIUL JURIDIC EUROPEAN – STATUTUL, CARIERA, LIMITELE ȘI ÎNGRĂDIRILE EXERCITĂRII PROFESIEI DE AVOCAT	71
I. Statutul profesiei de avocat în statele membre ale Consiliului Europei - 2008	74
1. Introducere	74
2. Organizarea profesiei. Structura organizațională a avocaților	75
3. Statut și formare profesională	75
3.1. Numărul de avocați la 100 000 de locuitori și la judecători profesioniști în 2006.....	76
3.1.1. Observații sintetice	76
3.1.2. Tipuri de formare obligatorii pentru accederea și îndeplinirea funcției de avocat.....	77
4. Controlul exercitat asupra avocaților	78
4.1. Autoritatea responsabilă pentru procedurile disciplinare aplicate avocaților - numărul de răspunsurile pozitive	79
4.2. Distribuția procedurilor disciplinare inițiate împotriva avocaților în Europa în 2006.....	79
4.3. Natura sancțiunilor pronunțate împotriva avocaților.....	80
5. Exercițarea (practicarea) profesiei.....	81

5.1. Reprezentarea în fața unei instanțe	81
5.2. Remunerarea avocaților	83
5.3. Unele aspecte privind condiția actuala a avocatului în Franța și România.....	84
6. Tendințe și concluzii.....	87
II. Avocatul – justițiabil la CEDO. Sinteză.....	87
1. Avocatul - un justițiabil privilegiat	88
1.1. Protecția în baza funcțiilor sale	88
a. Protecția contra puterilor publice	88
b. Protecția contra puterii jurisdicționale.....	89
1.2. Protecția avocatului în baza competențelor sale	90
2. Avocatul – un justițiabil normal	90
2.1. Un justițiabil supus îndatoririlor profesionale și obligațiilor judiciare	90
a. Respectarea regulilor profesionale.....	91
b. Cunoașterea normelor juridice.....	92
2.2. Avocatul învingător	93
2.3. Avocatul învins	93
ANEXA 1 - Lista hotărârilor CEDO în care avocatul a fost justițiabil	94
ANEXA 2 - Lista hotărârilor CEDO privind rolul și funcțiile avocatului.....	96
III. Avocatul european între independență și delațune. Considerații critice asupra Directivei nr. 2001/1997/CE a Parlamentului European și a Consiliului, precum și a Hotărârii din 27.04.2007 (C-305/2005) a Curții de Justiție a Uniunii Europene – Marea Camera	99

I. DESCALIFICAREA STATUTULUI PROFESIONAL AL AVOCATULUI PRINTR-UN ACT JURIDIC COMUNITAR.....	99
1. Absurditatea reglementării comunitare, incompatibilă cu preeminența dreptului într-o societate democratică.	99
2. Absența unei asemenea violări a drepturilor fundamentale în alte democrații consolidate	101
3. Incompatibilitatea directivei cu ordinea juridică constituțională și cu principiile structurale ale legii fundamentale	101
 II. VALIDAREA INADMISIBILĂ A DIRECTIVEI DE CĂTRE CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE .	102
1. Obiectul cererii preliminare	103
2. Cadrul juridic european al problemei	103
2.1. Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților fundamentale	103
2.2. Reglementarea comunitară	104
2.3. Reglementarea națională (Belgia)	106
3. Litigiul principal și chestiunile prejudiciale	106
 III. SCURTE OBSERVAȚII CRITICE ASUPRA ACESTEI HOTĂRÂRI DEFINITIVE.....	109
1. Principalele elemente ale dreptului la un proces echitabil în jurisprudența CEDO	109
2. Hotărârea Marii Camere încălca însăși ordinea juridică comunitară	111
3. Relativitatea forței obligatorii a hotărârilor Curții de Justiție și ale CEDO	113
4. Raportul dintre dreptul comunitar și Constituțiile Statelor membre ale UE. Jurisprudența Curților Constituționale	115

4.1. Controlul de constituționalitate în Statele membre ale UE.....	115
4.1.1. Receptarea Convenției Europene a Drepturilor Omului în dreptul intern al Italiei.....	115
4.1.2. Constituționalitatea Tratatului de aderare a Poloniei la UE	117
4.1.3. Raportul dintre dreptul constituțional național și dreptul comunitar - GERMANIA	123
4.1.4. Constituția și dreptul comunitar -SPANIA	123
4.1.5. Prioritatea Regulamentului comunitar asupra legii naționale - ITALIA	123
4.1.6. Primatul dreptului comunitar asupra dreptului intern - PORTUGALIA	124
4.2. Constituția României și dreptul comunitar	124
III. JUSTIȚIA ADMINISTRATIVĂ ÎN STATELE	
MEMBRE ALE U.E.	127
PRELIMINARII	128
PARTEA I. ORGANIZAREA JUSTIȚIEI ADMINISTRATIVE ÎN EUROPA.....	132
Capitolul 1. INSTITUȚIILE	132
Secțiunea 1. Instituții specializate.....	133
1.1. Diversitate în formele de specializare	134
1.2. Diversitate în repartizarea litigiilor	135
Secțiunea 2. Structuri diferențiate ale jurisdicțiilor administrative	137
2.1. Structuri jurisdicționale pe niveluri.....	138
2.2. Structuri jurisdicționale pe trei niveluri	139
2.3. Distribuția jurisdicțiilor la nivel teritorial.....	140
Secțiunea 3. Instanțe conduse de profesioniști	142
3.1. Relațiile cu autoritățile administrative	142
3.1.1. Funcții atât consultative, cât și jurisdicționale ...	142

3.1.2. Funcții jurisdicționale și hotărâri luate de către autoritățile administrative.....	143
3.2. Relațiile cu instanțele constituționale.....	144
Capitolul 2. JUDECĂTORII	146
Secțiunea 4. Pluralitatea judecătorilor	146
Secțiunea 5. Diversitatea modelelor de recrutare.....	149
5.1. Proceduri de recrutare	150
5.2. Sisteme de numire	151
5.3. Sisteme de formare profesională.....	153
Secțiunea 6. Similaritatea drepturilor și obligațiilor	154
6.1. Mobilitatea judecătorilor	154
6.2. Avansarea magistraților	155
PARTEA A II-A. PROCEDURILE ADMINISTRATIVE ȘI JUDICIARE ÎN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE	156
Capitolul 3. ACCESUL LA ORGANELE ADMINISTRATIVE COMPETENTE	156
Secțiunea 1. Promovarea procedurilor alternative pentru rezolvarea conflictelor.....	156
1.1. Natura procedurilor alternative	157
a. Rezolvarea conflictelor de către autoritățile administrative (recursul grațios).	157
b. Rezolvarea conflictelor de către anumite organe independente.....	158
1.2. Alte proceduri alternative	159
Secțiunea 2. Condițiile pentru exercitarea acțiunilor judiciare.....	160
2.1. Epuizarea procedurilor preliminare de apel	160
2.2. Apelantul (reclamantul).....	161
2.3. Actul administrativ litigios.....	162
2.4. Termenele procedurale	164

Capitolul 4. PROCESUL ADMINISTRATIV-JUDICIAR	165
Secțiunea 3. Proceduri pe durata proceselor	166
3.1. Motivele acțiunilor, întâmpinările și alte acte procedurale	166
3.2. Incidente procedurale și imparțialitatea	168
3.3. Judecata litigiului și sentința	171
Secțiunea 4. Metode de judecare	173
4.1. Incertitudini legate de tipul acțiunilor	173
4.2. Puterile judecătorului	174
Capitolul 5. EFICACITATEA PROCEDURILOR	175
Secțiunea 5. Calitatea și eficiența procedurilor	175
Secțiunea 6. Rapiditatea justiției	177
6.1. Dreptul la un proces echitabil și într-un timp rezonabil	178
6.2. Dreptul la un proces urgent	179
Secțiunea 7. Eficacitatea hotărârii judecătorești	182
7.1. Afirmarea, pe cale tradițională, a autorității relative de lucru judecat	182
7.2. Afirmarea generală a efectului util	183
IV. JUSTIȚIA COMERCIALĂ ÎN EUROPA	185
I. PRELIMINARII	187
1. Justiția comercială în Europa. Scurt istoric	187
2. Justiția comercială în România. Privire succintă retrospectivă	189
3. Criza justiției comerciale	190
4. Principalele reforme ale justiției comerciale în România de după anul 1990	191
4.1. Legi comerciale	191
4.2. Jurisdicția comercială după iulie 1993	192
4.3. Reforma procesului comercial prin O.U.G. nr.138/2000, intrată în vigoare la 3 mai 2001	193

4.4. Somația de plată și Odonanța de urgență 119/2007	195
II. JUSTIȚIA COMERCIALĂ ÎN ROMÂNIA.	
ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	199
A. Instanțele Judecătorești.....	199
1. Organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești	199
2. Judecătorii și auxiliarii justiției comerciale	200
B. Disfuncții majore ale justiției comerciale în România. 201	
1. Criza de celeritate și efectele ei.....	201
1.1. Cele trei grade de jurisdicție (1993 -2001)	201
1.2. Casarea cu trimitere	201
1.3. „Profesionalismul” comercianților	202
1.4. Volumul mare al cauzelor	202
2. Calitatea legilor comerciale	203
3. Starea materială și infrastructura instanțelor	203
4. Diversitatea competențelor	204
5. Unele „presiuni” ale justiției comerciale	204
5.1. Privatizarea societăților comerciale	204
5.2. Falimentul judiciar	206
C. Formarea profesională continuă a judecătorilor și auxiliarilor	206
III. JUSTIȚIA COMERCIALĂ ÎN EUROPA.....	
1. Principalele caracteristici	209
2. Cele trei mari sisteme de organizare a justiției comerciale	211
2.1. Sistemul tribunalelor de comerț autonome	211
2.2. Sistemul instanțelor (camere, secții) specializate	212
3. Competența materială, procedura și căile de atac. Franța, Germania, Polonia, Spania, Marea Britanie	212
4. Arbitrajul comercial în Europa	216
4.1. Existența și extinderea arbitrajului	216

4.2. Principalele instituții de arbitraj europene și naționale	217
4.3. Convențiile relative de arbitraj	217
5. Modernizarea justiției comerciale în Europa	218
5.1. Inițiativele Consiliului Europei	218
5.2. Un exemplu de modernizare a justiției: Spania	218
5.2.1. Programul și obiectivele	218
5.2.2. Starea justiției.....	219
5.2.3. Obiective și acțiuni	219
5.2.4. Metodologia de aplicare a programului.....	221
IV. CURȚILE SUPREME DE JUSTIȚIE DIN EUROPA	243
1. Evoluția competenței în materie comercială de la Înalta Curtea de Casație și Justiție la Curtea Supremă de Justiție din România.....	243
2. Competența Curții Supreme de Justiție din România în materie comercială	243
3. Reforma Înaltei Curți de Casație și Justiție - o necesitate imediată	245
3.1. Sistemul european al curților supreme. Elveția, Franța, Germania, Italia, Portugalia, Spania, Suedia ..	250
3.2. Revizuirea Constituției și efectele ei	250
3.3. Tranziția la casație	251
3.3.1. Recursul și recursul în anulare	251
1. Recursul în anulare – mijloc de înlăturare a încălcării drepturilor fundamentale.....	251
1.1. Compatibilitatea recursului în anulare cu principiul securității juridice	252
1.2. Recursul în anulare – mecanism național ce „garantează recursul efectiv” în spiritul art. 13 din Convenția Europeană.	256
3.3.2. Competența în materie comercială conform proiectului noului Cod de procedură civilă	258

V. REFORMA ACCELERATĂ ȘI EFICIENTĂ A JUSTIȚIEI COMERCIALE. PRINCIPALELE

COORDONATE	259
1. Reforma legislativă	259
2. Modernizarea justiției comerciale și unificarea competențelor jurisdicționale, simplificarea și accelerarea procedurilor judiciare	259
3. Formarea continuă a corpului judecătoresc și a auxiliarilor.	259
4. Formarea mentalității judecătorului național de judecător european.....	260
5. Preeminenta principiului subsidiarității consacrat de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.....	265
5.1. Principiul subsidiarității în lumina Convenției și jurisprudenței C.E.D.O.....	265
5.1.2. Preeminența principiului subsidiarității. Noi semnificații în jurisprudența C.E.D.O.	267
5.2. Viitorul constituțional al Curții Europene a Drepturilor Omului (C.E.D.O.)	268
5.2.1. Rolul constituțional al C.E.D.O.	268
5.2.2. Noua jurisprudență în aplicarea art. 13 din convenție, Cazul Kudla contra Poloniei	270
5.3. Noi mecanisme naționale în spiritul art. 13 din Convenție.....	272
BIBLIOGRAFIE	275